

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (50)

**СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК
(ЗБІРНИК КОНФЕРЕНЦІЙ)**

Вінниця, 2025

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 5 від 20 листопада 2025 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** канд.пед.наук, доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д-р.пед.наук, проф. Мисліцька Н.А., д-р.філол.наук Войцехівська Н.К., канд.філол.наук, доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини)

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 3(50) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2025. 266с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2025

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

РУДА ТЕТЯНА, АТЕСТАЦІЙНИЙ ПЕРІОД: МАРШРУТНИЙ ЛИСТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА.....	7
---	----------

ФІЛОЛОГІЧНІ ГОРИЗОНТИ: НАУКОВИЙ, ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ, ФІЛОСОФСЬКИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ, ІНКЛЮЗИВНИЙ, НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИЙ ВЕКТОРИ

СКРИПНИК НАДІЯ, ЛЕБЕДЬ ЮЛІЯ, КОГУТЮК ОКСАНА, МЕДВЕДЄВА ЛІЛІЯ, ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	11
ГРИМАШЕВИЧ ГАЛИНА, УТОЧНЮВАЛЬНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ ЯК СКЛАДНИК СИНТАКСИЧНОГО ПРОСТОРУ ПРОЗОВИХ ТЕКСТІВ ЗБІРКИ СЕРГІЯ ЖАДАНА «АРАБЕСКИ»	17
КОСТЬ МАР'ЯНА, ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ФЕМІНІТИВІВ У МОВЛЕННІ УКРАЇНЦІВ.....	19
БЕРЕЗОВСЬКА ВІТАЛІНА, ГОНТАР НАТАЛІЯ, ХАРАКТЕРИСТИКА ОНЛАЙН-СЕРВІСУ КАНОТ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ, ПОВТОРЕННЯ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ	26
ДІБРОВА ОЛЬГА, ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	30
СТРЕМБІЦЬКА ЛАРИСА, КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОЛЬСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У НАВЧАННІ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ.....	33
ФЕДОРЦОВА ОЛЕНА, МЕТОД КРЕАТИВНОЇ СТРУКТУРОВАНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ФІЛОЛОГІВ.....	36
ЦЕПКАЛО ТЕТЯНА, ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ У ПІДЛІТКОВІЙ ПЕРІОДИЦІ	39
МАРЦЕНЮК ОЛЕНА, ВИШНЕВСЬКА ЮЛІАНА, ФУРМАНЮК НАТАЛІЯ, КРИВОШЕЄВА ЛІЛІЯ, НАЗАРОВА АНЖЕЛІКА, ТВОРЧІСТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА ЯК СПІВТВОРЧІСТЬ: СОЦІОЛІНГВАЛЬНИЙ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ.....	46
ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА, РЕФЛЕКСИВНА СКЛАДОВА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	54
БАРЩЕВСЬКА ІННА, РОЛЬ КАЗКОТЕРАПІЇ В ОСМИСЛЕННІ ВАЖЛИВИХ ЖИТТЄВИХ ЯВИЩ, ЗАСВОЄННІ ЦІННОСТЕЙ І МОРАЛЬНИХ НОРМ	59
БЕВЗА ДІАНА, РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЖІНОЧОГО ГОЛОСУ У ДИСКУРСІ СУЧАСНОЇ ПРОЗИ.....	61
ВІННИЦЬКА АННА, ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛОМОВНОЇ СУЧАСНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАД НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	65
ГАЛЬЯНОВА ОЛЕНА, ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ДО ПОДОЛАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВТРАТ У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	69
ІЩУК ВІКТОРІЯ, ШЕВЧУК АННА, ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	74
КІСЕЛЬОВ ДМИТРО, МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ Е.М. ХЕМІНГУЕЯ: РАННІЙ ЕТАП.....	79

ПЛАХОТНЮК ВІКТОРІЯ, ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	85
ПОГОРЄЛОВА АЛІНА, ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХНІ УКРАЇНСЬКІ ЕКВІВАЛЕНТИ.....	90
РОМАНУХА ЮЛІЯ, СКРИПНИК НАДІЯ, КЛОЧКО ТЕТЯНА, РОСЛА ІРИНА, ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОСТІР ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД.....	94
КУШКО ІГОР, ЛИСАК ІГОР, ПІДГОТОВКА ДО НМТ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: АНАЛІЗ ВИКЛИКІВ ТА СТРАТЕГІЧНІ РІШЕННЯ.....	98
ЗРАЛКО АННА, СУЧАСНІ МОВНІ ТРЕНДИ В РЕКЛАМІ ТА МАРКЕТИНГУ.....	101

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ОСВІТИ У ЗБЕРЕЖЕННІ І РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

ШАПОВАЛОВ ВОЛОДИМИР, РОЛЬ ЗНАННЯ ІСТОРІЇ В СТАНОВЛЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ.....	106
КОЗІГОРА МАРІЯ, ОСВІТА ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ.....	110
МАРЧУК СЕРГІЙ, ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ЗА КНЯЗЮВАННЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО.....	113
ДЖУРАК СЕРГІЙ, ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ОСВІТА У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	116
МАКУШЕНКО СВІТЛАНА, КЛЮЧ ДО УСПІХУ: ЧОМУ ОСВІТА ЗАЛИШАЄТЬСЯ НАЙВИЩОЮ ЦІННІСТЮ.....	120
СМУШКО ВЛАДИСЛАВ, ТРАДИЦІЇ КОЗАЦЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	123
МАРТИНЮК ЛЕСЯ, МАРТИНЮК ВАДИМ, ОСВІТА ЯК КАТАЛІЗАТОР САМОІДЕНТИЧНОСТІ.....	129
СМАКОТА ЛАРИСА, ПАНАСЕНКО ТЕТЯНА, СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	129
ТОКАР ЛЮБОВ, РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРОЦЕСІ МЕДІАОСВІТИ.....	135
КРЕВСЬКА ХРИСТИНА, ІНКЛЮЗИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРЕДМЕТУ “Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ” У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	140
ВОЙТЕНКО ГАЛИНА, ФЕЩЕНКО ЮЛІЯ, ПУБЛІЧНІ ПОДІЇ ЯК ОСВІТНІЙ РИТУАЛ: ФОРМУВАННЯ КОЛЕКТИВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧЕРЕЗ СВЯТКУВАННЯ.....	142
КУРИЖКА ВІКТОРІЯ, ТАРАСЮК ОЛЬГА, РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	144
СИНЄГУБ ЯРОСЛАВА, ДЖУГОСТРАНСЬКА ІРИНА, ОСВІТА І НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ: МІСІЯ В УТВЕРДЖЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	147
ЧЕМЕРИС ІРИНА, КОВАЛЬЧУК ІРИНА, ОСВІТА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	149
ЗАГОРУЙКО НАТАЛІЯ, ЛЕБЕДИНЦЕВА ОЛЕКСАНДРА, ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ.....	153

ЗАЙЧЕНКО ІВАН, ПОГЛЯДИ ГРИГОРІЯ ВАЩЕНКА НА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОСВІТИ В САМОСТІЙНІЙ УКРАЇНІ	157
ЯРОВА АНАСТАСІЯ, ВПЛИВ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	161
КАЗАК ОЛЕКСАНДР, ОСВІТА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	164
КОБУК ОКСАНА, СМОКОВИЧ ТЕТЯНА, ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ РОБОТИ З МУЗИЧНО ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ	166
КУЗЬМИНСЬКА ДІНА, ТВОРЧИЙ ВИМІР ОСВІТИ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА УМОВА РОЗВИТКУ ТА ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ОГЛЯД ІДЕЙ КЕНА РОБІНСОНА.....	168
ОЖГО ДАРИНА, БУГАЙЧУК АНАСТАСІЯ, ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	171
ПЕТРУК АННА, ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	174
СУПРУН ЯНА, НАУМИЧ ВАЛЕРІЯ, МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	176
САВЧУК ОКСАНА, ОСТАПУК ВІКТОРІЯ, ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЧЕРЕЗ ГРУПОВІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	178
СТАНКЕВИЧ ІННА, НАВЧАННЯ ЯК ДІАЛОГ: РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЧУЖОЇ ДУМКИ	180
ЛЯШУК ДАРИНА, СУПРУНОВА АННА, ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	184
КНЯЖУК ГАЛИНА, СВІТ ГРИ – СВІТ ЕМОЦІЙ: РОЛЬ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ПОЗИТИВНОГО НАСТРОЮ ДИТИНИ.....	186
ЛЮБОВ КИРЧ, ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	191
ШЕВЧУК ОЛЕКСАНДРА, ГЕДЗ ДАР'Я, ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ У СУЧАСНІЙ РОДИНІ	195
ОСИП ЮРІЙ, ОСИП МАРІЯ, ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ ЗАСОБАМИ НАВЧАННЯ БІОХІМІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ....	199
ГОЛЯ ГАЛИНА, ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	204
СВЯТЕНКО БОГДАНА, РІЗНІ ПОГЛЯДИ НА КОНЦЕПЦІЮ СЛОВА “WAR”	207
ПРИСЯЖНЮК ОЛЬГА, МОВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА МОВНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ.....	211
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ, ПОЧАТКОВА ОСВІТА ПІД РУМУНСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ В ОДНОМУ ПОДІЛЬСЬКОМУ СЕЛІ (1941-1944).....	215
КУШКО ІГОР, ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ ЯК СКЛADOVA НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ НОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА	219
БУГА ОКСАНА, СУЧАСНИЙ СТАН ТА РИЗИКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	222

ОСАДЧУК АЛЛА, УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ШТРАФУ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ СТОРОНИ ПИТАННЯ.....	228
МАРІЯ – ВІКТОРІЯ ВІКТОРУК МАДЯРА, ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦІННОСТЯХ.....	230
ГАЛАЙДА СТАНІСЛАВ, ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОМФОРТ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ЯК УМОВА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	233

МЕТОДИЧНА СКАРБНИЧКА

ІВАНОВА НАДІЯ, «ДІТЛАХИ В САДОЧКУ ГРАЛИ – СВЯТО РАДО ЗУСТРІЧАЛИ»	236
НАГОРНЮК ВАЛЕНТИНА, МАЗУР АЛЬБІНА, РОЗВИТОК МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ.....	240
МАШТАЛЯР ЙОСИП, ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	244
МЕЛЬНИК ЄВГЕН, ФУТЗАЛ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ	246
МЕЛЬНИК СВІТЛАНА, РОЛЬ ВИКЛАДАЧА З ДОДАТКОВОГО МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ІНІЦІАТИВИ ТА ІНТЕРЕСУ ДО МУЗИКИ.....	250
СЛОБОДЯНЮК ОЛЕНА, КОМПЛЕКС ІГРОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ПРОЦЕСІ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ.....	255
ТЕРЕПА АЛЛА, МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ОДНА З ПРОВІДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ В ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ	262

ВИМОГИ

до підготовки науково-методичних статей

• забезпечили міжнародний характер термінів, які залишаються незмінними у багатьох мовах (computer, startup, internet).

Глобальне лексичне об'єднання сприяє уніфікації термінології, що особливо важливо для міжнародної наукової комунікації.

Отже, сучасна англomовна термінологія є складною, багатошаровою системою, що сформувалася під впливом історичних, соціокультурних і технологічних чинників.

Етимологічний підхід дозволяє простежити джерела термінів, їх семантичне навантаження та способи адаптації в перекладі.

Для перекладача розуміння походження терміна є не лише академічним завданням, а й практичним інструментом для створення точних, доречних і культурно відповідних перекладів.

Саме тому вивчення етимології термінів є необхідною складовою мовної освіти та професійної підготовки перекладача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Aitchison, J. *Language Change: Progress or Decay?* 4th ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. 308 p.
2. Barber, C., Beal, J. C., & Shaw, P. A. *The English Language: A Historical Introduction*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 320 p
3. Crystal, D. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. 506 p.
4. Görlach, M. *A Dictionary of European Anglicisms*. Oxford: Oxford University Press, 2002. 351 p.
5. Holmes, J. *An Introduction to Sociolinguistics*. Abingdon: Routledge, 2013. 510 p.
6. Stockwell, P., Minkova, D. *English Words: History and Structure*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 234 p.
7. Кочерган, М. П. *Загальне мовознавство*. Київ: Академія, 2006. 463 с.

*Стаття надійшла до редакції
22 жовтня 2025 р*

ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ДО ПОДОЛАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВТРАТ У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

УДК 378.011.3-51:373.3]:37.014.6

ГАЛЬЯНОВА ОЛЕНА,

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Abstract. The article examines the features of professional training of future specialists in the context of forming their readiness for pedagogical activity in conditions of extraordinary social challenges. A theoretical analysis of the concept of «educational losses», their causes and consequences is carried out. Based on my own practical teaching experience, I have proposed certain directions for developing a teacher's ability to overcome learning losses in a modern elementary school.

Key words: educational and learning losses, readiness to overcome learning losses, professional competence, primary school teacher.

Постановка проблеми. Освітня реформа «Нова українська школа» була викликана потребами вітчизняної системи освіти та її основоположної ланки – початкової освіти. У ній не лише проголошено, але й визначено шляхи, чинники та ресурси, взято курс на збереження цінностей дитинства, гуманізацію навчання, оновлення змісту освіти, особистісний та компетентнісний підходи в освітньому процесі, розвиток здібностей учнів, створення навчально-предметного середовища, що в сукупності забезпечують психологічний комфорт і сприяють вияву творчості дітей тощо [6, с. 11].

З безліччю нових викликів зіткнулася українська освіта в умовах воєнного стану. Особливо це актуально для початкової школи, де формуються основи знань і навичок, наскрізні уміння, загальнолюдські цінності, що стануть фундаментом для подальшого навчання та життя. У таких умовах особливого значення набуває особистісний вимір освіти, коли найціннішим її результатом є здорова дитина, мотивована на успішне навчання, дослідницьке ставлення до життя; це учень/учениця, які вміють вчитися з різних джерел і критично оцінювати інформацію, відповідально ставитися до себе та інших людей, усвідомлювати себе громадянином/громадянкою України [6, с. 13].

Занепокоєння викликає вплив повномасштабної війни на навчання, його результати, психологічний стан учасників освітнього процесу, зокрема в молодшій школі. Про що свідчать дані, отримані за підсумками анкетування в 2024 році, а саме: більш як кожному п'ятому учню початкової школи довелося переїжджати в інший населений пункт (23%) або на певний час виїжджати в іншу країну (21%); понад третина учнівства (34%) утратила зв'язок з деякими своїми друзями, що, зокрема,

пов'язано і з вимушеними переміщеннями; майже кожен десятий (9%) випускник початкової школи має зруйноване або пошкоджене помешкання; у кожного п'ятого (20%) з молодших школярів хтось із батьків (опікунів) пішов на війну, а в майже кожного сьомого (14%) за час повномасштабної війни загинула близька людина [3, с. 284].

Відповідно актуалізується проблема підготовки вчителя до організації освітнього процесу, формування ключових компетентностей, наскрізних умінь, ціннісних орієнтирів здобувачів початкової освіти в нових, надзвичайних умовах та готовність до подолання наявних втрат у їх навчанні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема готовності вчителя до подолання навальних втрат учнів в сучасній початковій школі є досить актуальною. Вона пов'язана з чисельними дослідженнями професійної підготовки майбутніх вчителів, зокрема вчителів початкових класів (І. Бабенко Н. Кічук, О. Ільїна, В. Лозова, Л. Хомич та ін.), формування педагогічної культури майбутнього вчителя (О. Гармаш, В. Гриньова, Н. Бібік, О. Пехота, О. Савченко, С. Сисоєва та ін.), готовності вчителя до навчально-виховної діяльності (І. Бех, О. Дубасенюк, Т. Федірчик, Р. Хмелюк, Л. Хоружа та ін.), психологічної готовності вчителя до професійної діяльності в умовах воєнного стану (О. Ігнатівич, О. Радзімовська, Г. Татаурова-Осика та ін.) тощо[4,7,8].

За останні роки, особливо унаслідок широкомасштабної військової агресії РФ, суттєво зросла кількість наукових розвідок і досліджень пов'язаних із зниженням успішності здобувачів освіти. В останніх зарубіжних та вітчизняних публікаціях результатів досліджень висвітлюється проблематика освітніх і навчальних втрат. Науковці стверджують, що використовується цілий спектр термінів або

термінологізованих одиниць, які почали функціонувати як взаємозамінні поняття «освітні втрати» / «навчальні втрати» / «втрати в навчанні» / «освітні прогалини» / «прогалини в навчанні», «освітні розриви» / «розриви в навчальних досягненнях» тощо [3, с. 284].

Аналіз наукових досліджень, педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що в сучасній системі освіти існують різні підходи до визначення, розуміння сутності та розмежування змісту означених понять.

Так, дослідниці Т. Алексєєнко, О. Барановська, І. Ліпчевська, Т. Павлова, О. Петрук, посилаючись на зарубіжні джерела, виявили такі визначення навчальної втрати: «це будь-яка специфічна або загальна втрата знань і навичок чи регрес у навчанні, найчастіше через тривалі прогалини або перерви в навчанні учня; будь-яка втрата знань або навичок та / або уповільнення чи переривання академічного прогресу, найчастіше через тривалі пропуски або перерви в навчанні учня; втрата набутих академічних знань / навичок або пауза в академічному розвитку учня, найчастіше через тривалу відсутність у школі; втрати у знаннях / навичках із читання й математики; втрати навичок грамотності та лічби, коли учні перебувають поза межами формального навчального закладу протягом тривалого періоду часу; втрата у знаннях / навичках із читання й математики» [2, с. 18-19].

Г. Бичко та В. Терещенко, наголошують, що говорячи про освітні втрати, більшість дослідників зосереджують свою увагу на втратах у навчанні (learning losses), що пов'язані з когнітивними навичками учнів, прогалинами в знаннях, недосягненням учнівством очікуваних результатів навчання, що визначені освітніми програмами тощо. Та вважають доцільним у межах родового поняття «освітні втрати» умовно виділити три взаємопов'язані компоненти: навчальні втрати (у розумінні втрати знань, умінь,

навичок, ставлень тощо); виховні втрати; зниження темпу розвитку особистості [5, с. 7].

Значний внесок у систематизацію, тлумачення, розкриття змісту доцільність уживання понять, пов'язаних з навчальними втратами, забезпечив аналіз зарубіжних і вітчизняних напрацювань науковців, власні дослідження та звіти фахівців Українського центру оцінювання якості освіти. Звіти дозволяють ознайомитися зі способами вимірювання та подолання цих негативних явищ.

Виокремлення мети та основних завдань дослідження. Разом з тим, у науковій літературі залишається обговорюваною та не розв'язаною проблематика визначення, розуміння сутності та функціонування поняття «навчальні втрати» поряд з поняттями «освітні втрати», «втрати в навчанні», «освітні прогалини», «прогалини в навчанні», «освітні розриви» тощо. Окремого дослідження потребує проблема формування готовності вчителя початкових класів до подолання навчальних втрат.

Вважаємо за необхідне розглянути особливості професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів до діяльності з подолання навчальних втрат. Здійснити теоретичний аналіз поняття та змісту навчальних втрат, їх причин, наслідків. Використовуючи власний досвід викладання, запропонувати окремі напрями формування у майбутніх фахівців професійних здатностей, що сприятимуть подоланню навчальних втрат в сучасній початковій школі.

Метою дослідження є визначення та обґрунтування шляхів формування готовності вчителя до педагогічної діяльності в умовах суспільних викликів, зокрема подолання навчальних втрат в сучасній початковій школі.

Основні завдання дослідження спрямовані на аналіз теоретичний поняття «навчальні втрати»; огляд основних причин і наслідків навчальних втрат; визначення ключової ролі вчителя початкових класів у подоланні навчальних втрат учнів та шляхів формування його готовності до розв'язання проблеми.

Виклад основного матеріалу. Навчальні втрати в початковій школі та їх подолання слід розглядати як актуальні проблеми, які потребують якісного розв'язання, адже можуть негативно вплинути на розвиток дитини, її результати та досягнення у навчанні, що ускладнить адаптацію до змін у навколишньому середовищі, погіршить її соціалізацію тощо.

На сучасному етапі зарубіжні та вітчизняні експерти визначили основні потенційні механізми подолання навчальних втрат, до яких відносять:

- другорічництво (організація додаткового року навчання для всіх учнів або для учнів, які мають значні навчальні втрати);
- навчання під час канікул (додаткові заняття (курси) для учнів під час канікул, зокрема влітку, за державний кошт);
- репетиторство за державний кошт (організація індивідуальних та/або групових занять з учнями для надолуження прогалин);
- створення інтеграційних класів (створення груп або класів для учнів, які потребують додаткового вивчення окремих предметів);
- перегляд та адаптація освітніх програм (із метою їх адаптації до потреб учнівства);
- методична підготовка вчителів до роботи з учнями, які мають навчальні втрати (забезпечення курсів для вчителів із питань ефективних технологій подолання навчальних втрат) тощо [5, с. 22-26].

Використовуючи особистий досвід викладача коледжу фахової передвищої

освіти вважаю, що одним із дієвих напрямів успішного подолання навчальних втрат в початковій школі є використання усього потенціалу психолого-педагогічних дисциплін для формування у здобувачів вищої педагогічної освіти відповідних знань, навичок здатностей. У процесі навчання майбутні вчителі набувають компетентності з діагностики (вміння виявляти прогалини в знаннях і уміннях), диференціації та індивідуалізації навчання (гнучка організація навчального процесу з урахуванням індивідуальних особливостей, потреб, можливостей кожного учня чи групи учнів, розробка адаптованих планів і програм), психолого-педагогічної підтримки учнів, їх батьків (емоційна стабілізація, комунікація), створення безпечного освітнього простору та середовища, партнерської педагогіки, використання інформаційно-комунікативних цифрових інструментів (інтерактивні уроки) тощо.

Готовність вчителя до діяльності в надзвичайних та кризових умовах і ситуаціях включає розвиток здатності до створення безпечного освітнього середовища, у якому діти можуть добре навчатися, почуватися. На даному етапі першочергова увага надається знанням правил поведінки під час надзвичайних ситуацій (під час повітряної тривоги), навичкам екстреної евакуації, безпеки.

Нагальною є підготовка майбутніх вчителів з надання психосоціальної підтримки. Відомо, що початком війни психоемоційний стан учасників освітнього процесу – учнів, їхніх батьків, учителів, керівників закладів освіти, суттєво погіршився, що негативно вплинуло на навчальні досягнення. Це підтверджують результати моніторингів якості початкової освіти, за даними анкетування, кожна третя дитина за цей час втратила зв'язок з друзями, у кожної п'ятої – хтось із батьків пішов воювати, кожна сьома – утратила близьку

людину, майже в 9% дітей було зруйновано або пошкоджено будинок, а 8% – дізналися, що їхня школа була пошкоджена або й зруйнована [3, с. 299].

В контексті проблеми нашого дослідження, важливо навчити майбутніх вчителів проводити діагностичне оцінювання, щоб вміти чітко визначити, які знання, уміння та навички втратили учні порівняно з очікуваними програмою результатами, здійснити діагностичне та формувальне оцінювання, адаптувати календарно-тематичне планування й методики навчання під потреби учнів.

Викладач передбачає ознайомлення з альтернативними формами здобуття освіти, розумінні сутності, змісту очного, дистанційного та змішаного навчання, формуванні практичних навичок з їх забезпечення як умов підготовки вчителів до подолання навчальних втрат в освітньому процесі, здатності до діяльності в нестабільних умовах навчання (повітряні тривоги, перебої з Інтернетом, відключення електроенергії тощо).

Вивчення дисциплін педагогічного циклу містить теми, які ознайомлюють з Державним стандартом початкової освіти [1], особливостями як змістової, так і організаційно-процесуальної складової за різними циклами навчання: перший цикл початкової освіти – адаптаційно-ігровий (1-2 класи), другий цикл – основний (3-4 класи), вікові особливості розумового, фізичного та психологічного розвитку дітей 6-10 років. Майбутні вчителі набувають навички адаптування дітей до актуальних умов навчання, поступового переходу від ігрової діяльності до навчально-пізнавальної в умовах безпечного, психологічно комфортного середовища в класі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Держстандарт початкової освіти – які нововведення? *Освіторія*. 2025. URL: <https://osvitoria.media/experience/derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-yaki-novovvedennya/> (дата звернення: 26.09.2025).

Системна та цілеспрямована робота викладачів з формування готовності вчителів до подолання навчальних втрат в початковій школі, сприяє оволодінню необхідними знаннями, навичками, здатностями, морально-психологічними якостями, що дозволяють їм ефективно виявити прогалини в учнів, розробляти та впроваджувати стратегії їх компенсації, надолужувати втрачене та успішно навчати відповідно до стандартів початкової освіти.

Висновки. В умовах війни сучасна система освіти, як і все суспільство, функціонує в ситуації підвищеного ментального, психологічного, морального тиску, що призвело до погіршення якості та результатів освітнього процесу.

Не доцільно використовувати поняття «освітні втрати», «навчальні втрати» як синоніми, розуміючи та враховуючи їх специфіку, що є значущим як у використанні термінів, так й визначенні напрямів, методів їх подолання. Доцільно розглядати навчальні втрати як будь-які втрати (недоотримання) знань, умінь, навичок у навчанні та/або уповільнення (чи зупинка) академічного прогресу через паузи в навчанні конкретного учня / учениці.

Підготовка вчителя початкових класів до подолання навчальних втрат є необхідною. Сутність її полягає в оволодінні майбутніми вчителями системою знань, навичок, здатностей попереджати, виявляти, діагностувати та усувати прогалини в знаннях учнів, інші навчальні втрати шляхом розробки диференційованих та індивідуальних стратегій навчання, надання соціально-психологічної підтримки, використання ефективних методів оцінювання тощо.

2. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у базовій середній освіті : методичні рекомендації / Алексєєнко Т., Петрук О., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т. Київ : Педагогічна думка, 2024. 53 с.

3. Звіт про результати третього циклу загальнодержавного зовнішнього моніторингу якості початкової освіти 2024 р.: у 2-х част. Ч. І. Навчання в кризових умовах: читацька, математична та природничо-наукова компетентності випускників початкової школи / Т. Лісова (осн. автор), Г. Бичко, В. Терещенко, В. Горох, А. Нікитчук та ін. ; наук. ред. Т. Вакуленко, В. Терещенко ; за ред. Г. Бондаренко ; УЦОЯО. Київ, 2025. 311 с.

4. Лосєва Н. М. Шляхи вдосконалення початкової освіти : збірн. наук. пр. за матер. Всеукр. наук.-практ. конф. «Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи», 26.02.2025 р., м. Ніжин. Випуск 1 / за заг. ред. Білоусової Н. В., Філоненко О. С. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2025. 299 с. С. 150-154.

5. Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання / Автори: Г. Бичко, В. Терещенко. Наукова консультантка: Т. Вакуленко. Київ : Український центр оцінювання якості освіти, 2023. 31 с.

6. Нова українська школа: poradник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с.

7. Науменко Н. Сучасний стан професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у педагогічних закладах вищої освіти. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти*. 2024. Випуск 5. С. 111-117.

8. Шевчук І. В. Підготовка майбутніх вчителів початкової школи до застосування інноваційних технологій у навчальному процесі НУШ. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. 2025. Випуск 217. С. 332-336.

*Стаття надійшла до редакції
11 жовтня 2025 р*

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ДОШКІЛЬНИКІВ

УДК 373.2.015:159.942

ІЩУК ВІКТОРІЯ,

викладач кафедри теорії, фахових методик та технологій дошкільної освіти

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

ШЕВЧУК АННА,

консультант професійних спільнот педагогічних працівників закладів дошкільної освіти

КУ ХМР «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»

«Без емоцій немає духовного життя дитини»

Василь Сухомлинський

Анотація: У статті розглядається проблема формування емоційного інтелекту в дошкільному віці як важливого компонента емоційно-особистісного розвитку дитини. Окреслено провідні складові емоційного інтелекту, такі як емоційна обізнаність, емпатія, саморегуляція та навички міжособистісної взаємодії. Особлива увага приділяється значенню гри, спілкуванню з однолітками та участю дорослих у процесі формування емоційної сфери дитини. Запропоновано педагогічні умови та методи, що сприяють розвитку емоційного інтелекту в дітей дошкільного віку. Матеріали статті можуть бути